

Generální sekretariát synody
XVI. řádné generální shromáždění biskupské synody
Na cestě k říjnu 2024

Níže naleznete shrnuté pokyny, které vypracovala a schválila řádná rada generálního sekretariátu synody ohledně **kroků, jež je třeba podniknout v době mezi dneškem a druhým zasedáním synodálního shromáždění (říjen 2024)**, aby nám umožnily pokračovat v cestě zahájené Svatým otcem 9. října 2021: „Za synodální církev: společenství, spoluúčast, poslání“.

Celý proces synody 2021–2024 představuje zdroj inspirace, jak na této cestě pokračovat. Ti, kdo se na různých úrovních do synodálních setkání zapojili během fáze naslouchání a konzultací, a zejména účastníci prvního zasedání, získali konkrétní zkušenost s církví, která je pluralitní a dokáže žít s odlišnostmi jako s bohatstvím a ve společenství. Tato zkušenost představuje prorocké slovo adresované světu, který jen těžko věří, že lze dosáhnout míru a svornosti. Zmrtvýchvstalý nás všechny povolává a posílá, abychom hlásali evangelium dnešnímu světu, a růst jako synodální církev je konkrétní způsob, jak na toto volání a poslání odpovědět.

Svědectví těch, kdo se shromáždění zúčastnili, jsou cenná. Jejich výpovědi mohou zprostředkovat bohatství zkušeností, které žádný text nedokáže v úplnosti shrnout, a tvoří přitom neodmyslitelnou součást daru, který jsme obdrželi. Synodální setkání bratří a sester, kteří v sobě navzájem vidí učedníky povolání a vyslané Pánem, je milostí a zdrojem radosti. Z této zkušenosti pak pramení také touha tento dar sdílet a do tohoto dynamismu zapojovat stále více lidí.

Vedle výpovědí účastníků jsou plody prvního zasedání shromážděny také v *Souhrnné zprávě*, která byla schválena na závěr společné práce a je v mnoha jazycích k dispozici na webových stránkách synody 2021–2024 (www.synod.va). Tento dokument představuje referenční bod pro cestu Božího lidu v době mezi dvěma zasedáními. Synodální proces přitom bude pokračovat zejména podle níže zmíněných linií. Prolínají se tu tři úrovně, v nichž jsme dosud postupně pracovali: úroveň každé místní církve, úroveň sdružení církví (národní, regionální a kontinentální) a úroveň církve jako celku. Jak připomněl Svatý otec při schvalování těchto směrů práce, „synoda je o synodalitě, a ne o tom nebo onom tématu... Důležité je, *jak* se reflexe provádí, tedy zda synodálním způsobem.“

V tomto směru probíhal dosavadní proces a v tomto směru jsme také povolání dále rozvíjet práci prvního zasedání, během něhož se **shromáždění synodálním způsobem zabývalo velice důležitými tématy** a přitom zaznamenávalo shody, naznačovalo otázky k další úvaze a formulovalo návrhy. Jedná se o nesmírně významná témata a **některá z nich je třeba posoudit na úrovni celé církve a ve spolupráci s dikasterií Římské kurie**. Patří mezi ně například předběžná studie s ohledem na aktualizaci CIC a CCEO (*Souhrnná zpráva*, kap. 1, písm. r), aktualizace *Ratiae fundamentalis* o formaci vysvěcených duchovních (kap. 11, písm. j) nebo dokumentu *Mutuae relationes* (kap. 10,

písm. g) anebo prohloubení teologického a pastoračního bádání ohledně diakonátu a konkrétně přijímání žen do diakonátu (kap. 9, písm. n) aj. Jako výsledek práce synodálního shromáždění bude **seznam těchto témat předložen Svatému otci**. Následně budou požádány skupiny odborníků ze všech kontinentů, aby nad tématy, která Svatý otec určí, dále pracovaly synodálním způsobem a společně s příslušnými dikasterii Římské kurie: tato práce bude probíhat podle církevní dynamiky a koordinovat ji bude generální sekretariát synody. Zpráva o průběhu této práce pak bude předložena na druhém zasedání v říjnu 2024.

1. Řídící otázka k prohloubení úvah

Místní církve a sdružení církví se především vybízejí, aby přispěly k prohloubení těch aspektů *Souhrnné zprávy*, které jsou zásadní pro téma synody. Jejich příspěvky se přitom mají řídit touto otázkou:

„JAK BÝT SYNODÁLNÍ CÍRKVÍ V MISIJNÍM POSLÁNÍ?“

Cílem těchto nových úvah je stanovit **cesty, kterými se můžeme ubírat, a nástroje, které bychom si mohli osvojit** v našich různých prostředích a podmínkách, abychom posílili jedinečný přínos každého pokřtěného a každé místní církve v jediném misijním poslání hlásat zmrtvýchvstalého Pána a jeho evangelium dnešnímu světu. Nejde tedy o to, omezovat se jen na plánování technických nebo procedurálních zlepšení, jimiž lze zefektivnit církevní struktury, ale je to spíše výzva zamyslet se nad konkrétními podobami misijního nasazení, k němuž jsme povoláni a které popisuje dynamismus mezi jednotou a rozmanitostí, jenž je synodální církvi vlastní.

V této souvislosti bude užitečné znovu si přečíst odstavec č. 27 apoštolské exhortace *Evangelii gaudium*: „Sním o misijním rozhodnutí, které bude schopné všechno proměnit, aby se zvyklosti, styly, harmonogramy, slovník i všechny církevní struktury staly přiměřenou cestou k evangelizaci současného světa spíše než k sebeprezentaci. Obnova struktur, kterou vyžaduje na konverzi založená pastorace, může být chápána pouze v tomto smyslu: Počínat si tak, aby struktury byly více misijní, aby řádná pastorace ve všech svých instancích byla více expanzivní a otevřená. Je proto nutné, aby se ‚vycházení‘ stalo trvalým postojem aktérů pastorace, a tak aby snadněji Ježíši odpovídali všichni, kterým nabízí své přátelství. Jak řekl Jan Pavel II. biskupům Oceánie, ‚účelem každé obnovy v církvi musí být misie, aby sama neupadla do pasti jakési církevní sebezahleděnosti‘.“ Horizontem, k němuž má práce směřující k prohloubení podle řídicí otázky vést, je tedy reforma oživená dynamikou misijního poslání, které nám svěřil Kristus. Podporuje nás v tom pastorační obrácení, k němuž nás vybízí a které umožňuje Duch Svatý – ten, který nás podle Pánova příslibu nikdy nenechává samotné.

1.1 Dvě úrovně prohloubení

K řídicí otázce je třeba přistupovat na dvou úrovních, přičemž referenčním bodem vždy musí být *Souhrnná zpráva* jako celek.

a) Na úrovni každé místní církve: JAK můžeme posílit diferencovanou spoluzodpovědnost všech členů Božího lidu za misijní poslání? Jaké podoby vztahů, struktur i procesů rozlišování a rozhodování umožňují rozpoznat, utvářet a podporovat misijní poslání? Jaké duchovní služby a participativní orgány lze obnovit nebo zavést, aby lépe vyjadřovaly spoluzodpovědnost v této oblasti? V rámci *Souhrnné zprávy* lze konkrétněji odkázat na kapitoly 8–12, 16 a 18.

b) Na úrovni vztahů mezi církvemi i mezi sdruženími církví na různých úrovních a ve vztahu k římskému biskupovi: JAK lze tyto vztahy tvořivě formulovat, aby se našla „dynamická rovnováha mezi rozměrem církve jako celku a jejího místního zakořenění“ (*Souhrnná zpráva*, kap. 5, písm. g)? Zde lze odkázat především na kapitoly 13, 19 a 20 *Souhrnné zprávy*.

1.2 Několik návrhů k organizaci práce

Na základě řídicí otázky a dvou výše zmíněných úrovní se **každá místní církev vybízí, aby provedla další konzultaci** a sama určila, co je v daném čase možné a jaký přístup je nejlepší zvolit. Prvním krokem je volba perspektivy, s níž se bude přistupovat k řídicí otázce při dalším rozvíjení jednotlivých kapitol *Souhrnné zprávy*. Realisticky není možné prozkoumat všechny důsledky. Proto se každá místní církev vybízí, aby se zaměřila na ty stránky, které jí umožňují přispět s ohledem na její vlastní situaci, charakter a zkušenosti a podělit se o osvědčené postupy, které představují viditelné a konkrétní známky synodality. Na základě tohoto rozhodnutí pak každá diecéze nebo eparchie zašle plody této další konzultace biskupské konferenci nebo východní hierarchické struktuře, pod kterou spadá, a to v termínech a způsobem, které příslušná konference nebo východní hierarchická struktura v dohledné době stanoví.

Zdůrazňujeme, že nejde o to, začít synodální proces znovu od začátku nebo opakovat proces naslouchání a konzultací, který proběhl v první fázi. V této etapě bude vedle participativních orgánů na diecézní úrovni a již ustanoveného synodálního týmu **důležité zapojit také lidi a skupiny, které v Božím lidu zastupují různé zkušenosti, dovednosti, charismata a služby** a jejichž pohled je zvláště užitečný pro zaměření se na zmíněné „*jak*“: např. ordinované osoby (zejména duchovní správce farností), vůdčí představitelé v oblasti pastorační (např. katechisty a vedoucí základních společenství a malých křesťanských komunit, zejména v některých regionech, anebo vedoucí pastoračních úřadů), zasvěcené osoby, představené laických sdružení, církevních hnutí a nových společenství, osoby zastávající odpovědné funkce v institucích a organizacích souvisejících s církví (školy, univerzity, nemocnice, útulky, kulturní centra atd.), teology a odborníky na kanonické právo atd.

Referenčním bodem pro tuto část procesu jsou **biskupské konference a východní hierarchické struktury**. Vybízejí se, aby **koordinovaly sběr příspěvků z diecézí a eparchií** a stanovily jeho metody i časový harmonogram. Zároveň se vybízejí, aby pokračovaly v důkladném studiu vycházejícím z téže řídicí otázky na své úrovni i na úrovni kontinentální, nakolik se to jeví vhodné a proveditelné.

Na místní úrovni i na úrovni sdružení církví je pro perspektivu skutečně synodálního rozlišování nutný také **přínos teologických a kanonických odborností, jakož i znalostí z oblasti humanitních a společenských věd**, a to za účasti odborníků z těchto oborů a akademických institucí v dané oblasti.

Po shromáždění příspěvků z diecézí nebo eparchií mají biskupské konference a východní hierarchické struktury a také diecéze, které k žádné biskupské konferenci nepatří, za **úkol vypracovat souhrn o maximálním rozsahu 8 stran**, který bude zaslán generálnímu sekretariátu synody do 15. května 2024. Na základě takto shromážděného materiálu pak bude vypracováno *Instrumentum laboris* druhého zasedání.

2. Jak synodální dynamismus udržet při životě

Stejně důležité jako výše popsaná práce na důkladném studiu a konzultacích je také zachování a oživení synodální dynamiky, která v uplynulých dvou letech vtáhla veškerý Boží lid. První zasedání označilo za prioritu „rozšířit spoluúčast různých osob a překonat překážky, které se v tomto směru dosud objevily“ (*Souhrnná zpráva*, kap. 1, písm. m), a také zmínilo nejrůznější podmínky a skupiny lidí, kterým je třeba věnovat pozornost, včetně digitálního prostředí.

Proto se místní církve rovněž vybízejí, aby prošly celou *Souhrnnou zprávou* a shromáždily požadavky, které nejvíce souzní s jejich situací. Na tomto základě pak mohou **podpořit nejvhodnější iniciativy, které vtáhnou celý Boží lid** (formační aktivity, důkladná teologická studia, oslavy v synodálním stylu, konzultace zdola, naslouchání menšinám a skupinám žijícím v chudobě a na okraji společnosti i prostory, v nichž lze řešit kontroverzní otázky atd.), a to s využitím metod, které již byly úspěšně přijaty během první fáze, zejména rozhovoru v Duchu. K témuž se vybízejí také řeholní kongregace, instituty zasvěceného života, laická sdružení, církevní hnutí a nová společenství, která přispívají k práci v diecézích a eparchiích, kde působí. Cílem je udržet při životě onen dynamismus, který první fáze synodálního procesu zahájila a který mezitím přinesl významné plody: dynamismus naslouchání a dialogu se všemi, a zejména s těmi, kteří zůstávají spíše na okraji života církve.

Každá místní církev, která si to přeje, může **zaslat** biskupské konferenci nebo východní hierarchické struktuře, do níž náleží, **stručné svědectví o vykonané práci a prožitých zkušenostech (maximálně dvě strany) a podělit se o všechny osvědčené postupy**, které považuje za důležité pro růst misijní synodální dynamiky. Biskupské konference a východní hierarchické struktury jsou zodpovědné za to, že tyto materiály budou předány generálnímu sekretariátu do 15. května 2024.

Tyto příspěvky se přímo nestanou předmětem diskuse shromáždění během druhého zasedání, budou nicméně k dispozici jeho členům. Jejich účelem je pomoci sestavit rámec, do něhož bude práce shromáždění zasazena. Sdílení zkušeností a osvědčených postupů může zároveň **aktivovat dynamiku setkávání a spolupráce** mezi církvemi, které jsou povolány zabývat se podobnými otázkami.

3. Odpovědné osoby a jejich úkoly

Hlavním subjektem na cestě mezi dvěma zasedáními synodálního shromáždění je každá místní církev a také všechny dohromady. V této fázi má nezastupitelnou úlohu při poskytování podnětů každý diecézní nebo eparchiální biskup: jeho úkolem je otevřít a doprovázet tuto další konzultaci ve své diecézi nebo eparchii, a následně pak potvrdit její výsledky.

Pro vedení a oživení tohoto procesu se navrhuje využít přínos členů synodálního shromáždění z každého území i přínos synodálních týmů vytvořených v předchozí fázi na různých úrovních.

Biskupské konference a východní hierarchické struktury se vybízejí, aby se na příslušné úrovni přímo zapojily do práce směřující k prohloubení a ujaly se také koordinační úlohy pro místní církve.

Zejména se **biskupské konference a východní hierarchické struktury**:

1) s ohledem na práci vedoucí k prohloubení podle řídicí otázky, žádají:

- aby tento proces doprovázely a poskytly místním církvím pokyny ohledně metod a časového harmonogramu konzultací,
- aby se ujaly hloubkového studia řídicí otázky na úrovni sdružení církví podle metod, které považují za vhodné,
- aby připravily souhrn přijatých nebo vypracovaných příspěvků a zaslaly ho generálnímu sekretariátu synody do 15. května;

2) s ohledem na závazek udržovat synodální dynamiku při životě, žádají:

- aby nadále podporovaly iniciativy umožňující růst synodální církve v misijním poslání také na úrovni sdružení církví,
- aby shromáždily svědectví a příklady osvědčených postupů, o které se diecéze a eparchie chtějí podělit, a všechny je bez shrnování zaslaly generálnímu sekretariátu synody, taktéž do 15. května.

Vatikán dne 11. prosince 2023